

Превођење ER модела и модела класа у релациони модел

Пројектовање база података

Василије Тодоровић, Анђела Дамњановић, Александар Стефановић

14. април 2026.

Садржај

- 1 Увод
- 2 Релациони модел
- 3 Превођење ER дијаграма у релациони модел
- 4 Примери за вежбу
  - Пример 1 - Градско саобраћајно предузеће
  - Пример 2 - Организовање музичких концерата
- 5 Превођење модела класа у релациони модел
- 6 Примери за вежбу
  - Пример 1 - Организовање музичких концерата

Садржај

- 1 **Увод**
- 2 Релациони модел
- 3 Превођење ER дијаграма у релациони модел
- 4 Примери за вежбу
  - Пример 1 - Градско саобраћајно предузеће
  - Пример 2 - Организовање музичких концерата
- 5 Превођење модела класа у релациони модел
- 6 Примери за вежбу
  - Пример 1 - Организовање музичких концерата

Увод

Подсетимо се, пројектовање се одвија у више нивоа:

- 1 Концептуално пројектовање
- 2 Логичко пројектовање и
- 3 Физичко пројектовање

Логичко пројектовање

- Након што је завршен корак концептуалног пројектовања и направљен је одговарајући концептуални модел, следи корак **логичког пројектовања**.
- Процес логичког пројектовања као улаз прима одговарајући концептуални модел (добијен у првој фази), а као излаз даје **логички модел**.
- Логички модел спушта се ближе имплементационом моделу и стога је пре започињања процеса логичког моделовања потребно најпре одабрати врсту базе података која ће бити коришћена.
- Како се најчешће користе **релационе базе података**, као основ логичког модела најчешће се користи **релациони модел**.

Садржај

- 1 Увод
- 2 Релациони модел
- 3 Превођење ER дијаграма у релациони модел
- 4 Примери за вежбу
  - Пример 1 - Градско саобраћајно предузеће
  - Пример 2 - Организовање музичких концерата
- 5 Превођење модела класа у релациони модел
- 6 Примери за вежбу
  - Пример 1 - Организовање музичких концерата

Релациони модел

- Релациони модел приказује податке и односе кроз колекције релација
- Свака релација састоји се од редова и колона
- Свака колона има јединствено име и одговара неком атрибуту (нпр. колона **Индекс** у релацији **Студент**)
- Сваки ред у релацији представља један ентитет из стварног света и састоји се од низа конкретних вредности додељених атрибутима те релације
  - На пример, ако би релација **Студент** имала атрибуте **Име**, **Презиме** и **Индекс**, један ред у тој релацији представљао би једног студента који је дефинисан својим именом, презименом и бројем индекса

Садржај

- 1 Увод
- 2 Релациони модел
- 3 Превођење ER дијаграма у релациони модел**
- 4 Примери за вежбу
  - Пример 1 - Градско саобраћајно предузеће
  - Пример 2 - Организовање музичких концерата
- 5 Превођење модела класа у релациони модел
- 6 Примери за вежбу
  - Пример 1 - Организовање музичких концерата

Превођење ER дијаграма у релациони модел

- Превођење елемената из ER дијаграма у релациони модел може се вршити произвољним редом све док елемент који треба превести **не зависи** од елемената који још нису преведени, тј. могуће је превести све независне елементе, као и оне елементе који зависе само од оних елемената који су већ преведени
- Како би превођење било што лакше, саветује се да се елементи преводе следећим редом:
  - Најпре се преводе **независни ентитети**,
  - затим **зависни ентитети** и **специјализације**
  - и на крају **односи** и **агрегирани објекти**

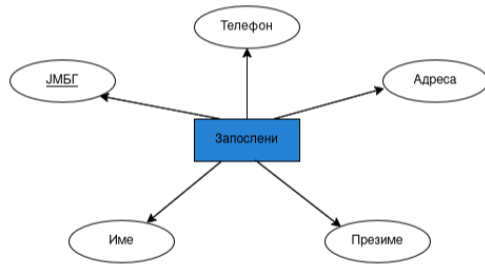
Превођење независних ентитета

- Независни ентитет се преводи у **засебну релацију**
- Његови атрибути постају атрибути релације
- Кључ ентитета који се преводи постаје примарни кључ релације
- Резултујућа релација се записује тако што се наведе њено име, за којим се у заградама наводи листа атрибута (при чему је примарни кључ подвучен)

Пример

- Задатак: превести следећи ентитет у релацију

- Решење:

Запослени: (ЈМБГ, име, презиме, телефон, адреса)

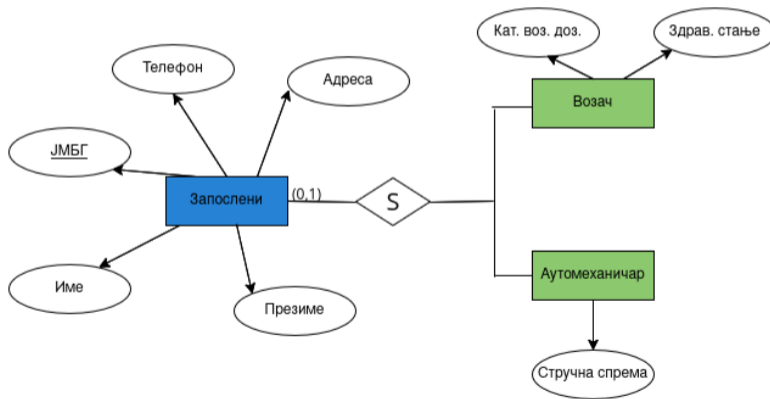

Превођење зависних ентитета и специјализација

- И зависни ентитети и специјализације се преводе у засебну релацију
- Тој релацији се као атрибути додају атрибути ентитета
- Кључ независног ентитета од кога зависни/специјализација зависи такође се додаје као атрибут релацији и постаје део примарног кључа
- Ако је и зависни ентитет имао свој идентификатор у оквиру ентитета од кога зависи, и тај идентификатор улази у састав примарног кључа
- Кад год се кључ неке релације додаје као страни кључ новој релацији, потребно је то посебно назначити следећом синтаксом:

Нова_релација[страни_кључ] $\subseteq$ **Постојећа_релација**[примарни_кључ]
(види пример)

Пример - превођење специјализације

Да би ентитети који представљају специјализацију могли бити преведени, најпре је потребно превести независне ентитете.

Запослени: (ЈМБГ, име, презиме, телефон, адреса)

Сада је могуће превести и специјализације:

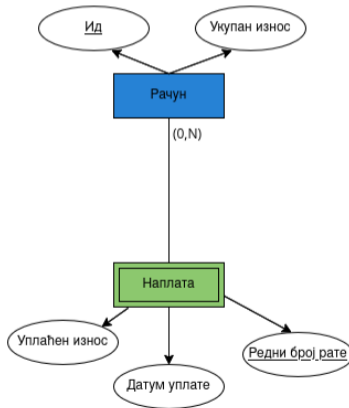
Возач: (ЈМБГ, категорија_возачке_дозволе, здравствено_стање)

Возач[ЈМБГ] $\subseteq$ **Запослени**[ЈМБГ]

Аутомеханичар: (ЈМБГ, стручна_спрема)

Аутомеханичар[ЈМБГ] $\subseteq$ **Запослени**[ЈМБГ]

Пример - превођење зависног ентитета

Напомена: пошто је могуће извршити више наплата истог датума са истим износом на исти рачун, потребно је некако идентификовати о којој се тачно уплати ради, па је неопходно да и зависни ентитет *Наплата* има свој идентификатор, што је овде *Редни број рате*

Поново се најпре преводи независни ентитет:

Рачун: (ид, укупан_износ)

А затим и зависни:

Наплата: (ид_рачуна, редни_број_рате, датум_наплате, уплаћен_износ)

Наплата[ид_рачуна] $\subseteq$ **Рачун**[ид]

Напомена: Овај пример уједно демонстрира и да страни кључ једне релације и примарни кључ друге **не морају** имати исти назив!

Превођење односа/агрегираног објекта

- Начин на који се преводе односи зависи од њихове кардиналности.
- Односи се преводе следећим редом:
  - ① Најпре се преводи однос који има са једне стране кардиналност $(1,1)$ уколико га је могуће превести
  - ② Ако такав однос не постоји, преводи се однос који има са једне стране кардиналност $(0,1)$ уколико га је могуће превести
  - ③ Иначе се преводи однос коме су обе стране одозго ограничене са N

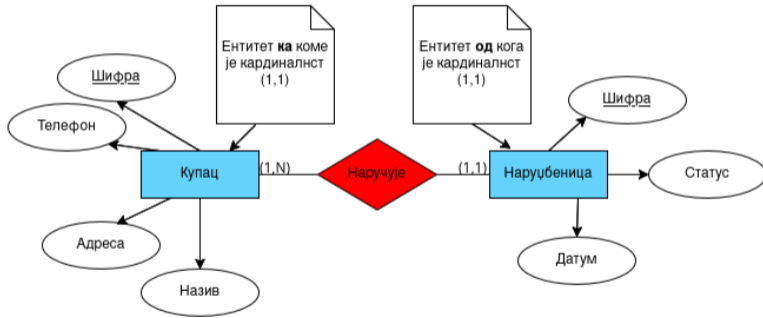

Превођење односа/агрегираног објекта - кардиналност $(1,1)$

- Ако је са бар једне стране односа/агрегираног објекта кардиналност $(1,1)$, не прави се нова релација, већ се кључ ентитета ка коме је кардиналност $(1,1)$ додаје релацији од које је та кардиналност.
- Такође, релацији од које је кардиналност $(1,1)$ додају се и сви атрибути односа/агрегираног објекта.

Пример превођења односа са кардиналношћу (1,1)

Најпре преводимо независне ентитете:

Купац: (шифра, телефон, адреса, назив)

Наруџбеница: (шифра, датум, статус)

Затим преводимо однос. Пошто је са једне стране кардиналност (1,1) нема потребе за новом релацијом, већ је довољно шифру купца додати релацији *Наруџбеница*, те је крајње решење:

Купац: (шифра, телефон, адреса, назив)

Наруџбеница: (шифра, датум, статус, шифра_купца)

Наруџбеница[шифра_купца] $\subseteq$ **Купац**[шифра]

Зашто је релацији *Наруџбеница* додат атрибут са именом *шифра_купца* а не само *шифра* као у оригиналној релацији?

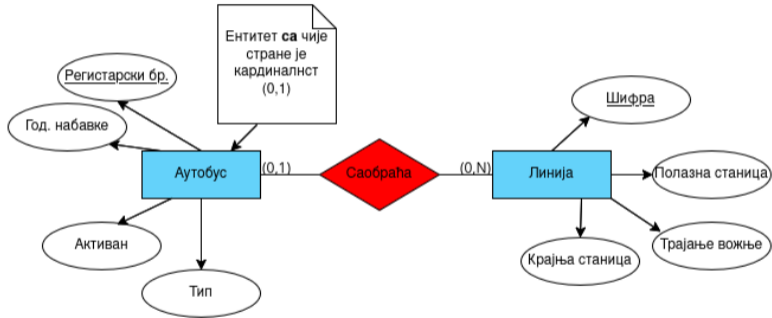

Превођење односа/агрегираног објекта - кардиналност $(0,1)$

- Ако је са једне стране односа кардиналност $(0,1)$, а са друге стране **није** кардиналност $(1,1)$, прави се нова релација.
- релацији се додају сви атрибути односа/агрегираног објекта који се преводи.
- Кључеви ентитета који су спојени овим односом такође се додају релацији.
- Примарни кључ релације је **кључ ентитета са стране са које је кардиналност $(0,1)$**

Пример превођења односа са кардиналношћу $(0, 1)$

Аутобус: (регистарски_број, година_набавке, активан, тип)

Линија: (шифра, дужина_трајања, полазна_станица, крајња_станица)

Пошто је са једне стране кардиналност $(0, 1)$ прави се нова релација којој се као атрибути додају кључеви ентитета који у њој учествују:

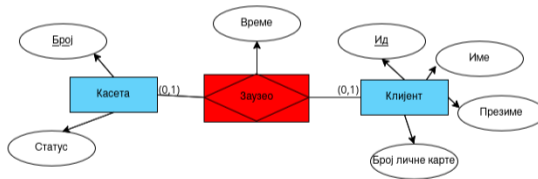
Саобраћа: (регистарски_број, шифра_линије)

Саобраћа[регистарски_број] $\subseteq$ **Аутобус**[регистарски_број]

Саобраћа[шифра_линије] $\subseteq$ **Линија**[шифра]

Пример превођења агрегираног објекта - кардиналност $(0,1)$

- Ако је са **обе** стране односа кардиналност $(0,1)$, онда се за примарни кључ нове релације може узети **било који** од кључева релација које релација спаја, али **не и оба истовремено**.

Касета: (број, статус)

Клијент: (ид, број_личне_карте, име, презиме)

Заузео: (број_касете, ид_клијента, време)

Заузео[број_касете] $\subseteq$ **Касета**[број]

Заузео[ид_клијента] $\subseteq$ **Клијент**[ид]

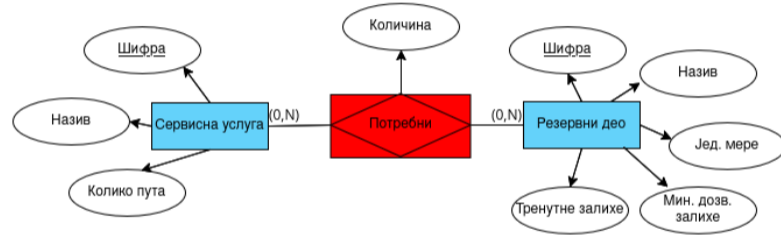

Превођење односа/агрегираног објекта - $(0, N)/(1, N)/(M, N)$

- Ако је кардиналност таква да је горња граница са обе стране N , прави се нова релација.
- Релацији се као поља додају сви атрибути који припадају релацији/агрегираном објекту који се преводи.
- Релацији се као поља додају и примарни кључеви релација које она спаја.
- Примарни кључ овакве релације је **унија** примарних кључева релација које та релација спаја.

Пример

Сервисна_услуга: (шифра, назив, колико_пута)

Резервни_део: (шифра, назив, јединица_мере,
минималне_дозвољене_залихе, тренутне_залихе)

Потребни: (шифра_услуге, шифра_резервног_дела, количина)

Потребни[шифра_услуге] $\subseteq$ **Сервисна_услуга**[шифра]

Потребни[шифра_резервног_дела] $\subseteq$ **Резервни_део**[шифра]

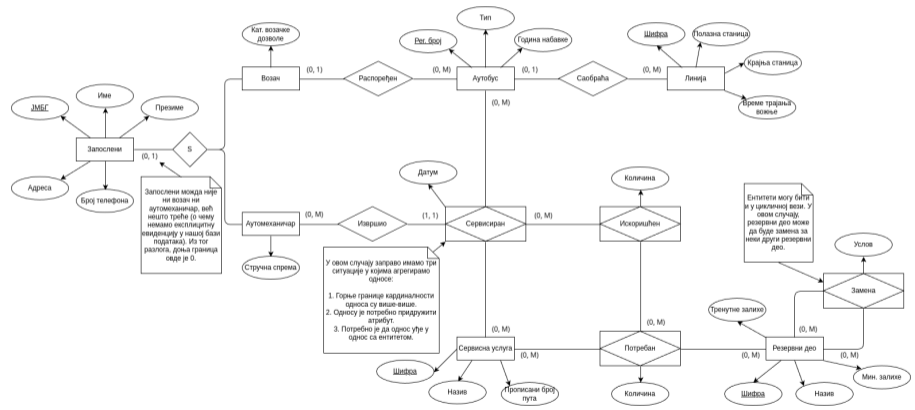
Садржај

- 1 Увод
- 2 Релациони модел
- 3 Превођење ER дијаграма у релациони модел
- 4 **Примери за вежбу**
  - Пример 1 - Градско саобраћајно предузеће
  - Пример 2 - Организовање музичких концерата
- 5 Превођење модела класа у релациони модел
- 6 **Примери за вежбу**
  - Пример 1 - Организовање музичких концерата

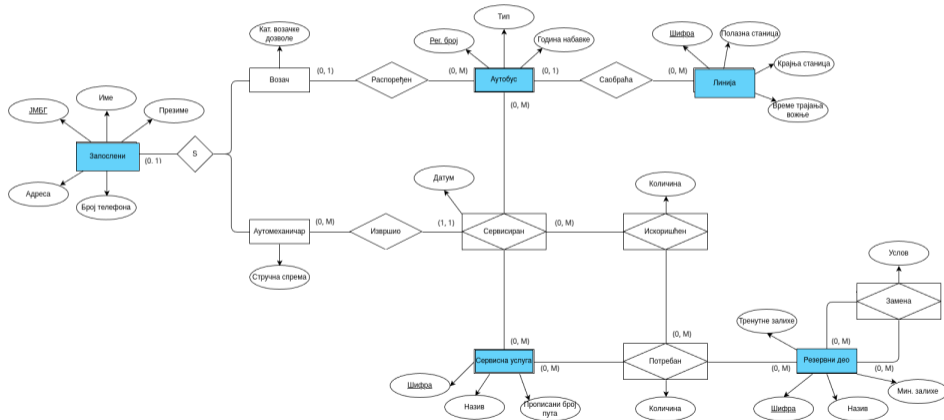

Садржај

- 1 Увод
- 2 Релациони модел
- 3 Превођење ER дијаграма у релациони модел
- 4 Примери за вежбу
  - Пример 1 - Градско саобраћајно предузеће
  - Пример 2 - Организовање музичких концерата
- 5 Превођење модела класа у релациони модел
- 6 Примери за вежбу
  - Пример 1 - Организовање музичких концерата

Корак 1. Превођење независних ентитета

Запослени: (ЈМБГ, име, презиме, адреса, телефон)

Аутобус: (регистарски_број, тип, година_набавке)

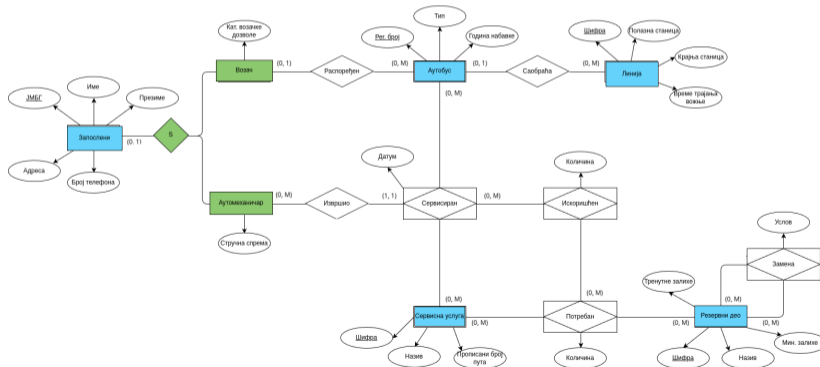
Линија: (шифра, дужина_трајања, полазна_станица, крајња_станица)

Сервисна_услуга: (шифра, назив, колико_пута)

Резервни_део: (шифра, назив, минималне_дозвољене_залихе,
тренутне_залихе)

Корак 2. Превођење специјализације/зависних ентитета

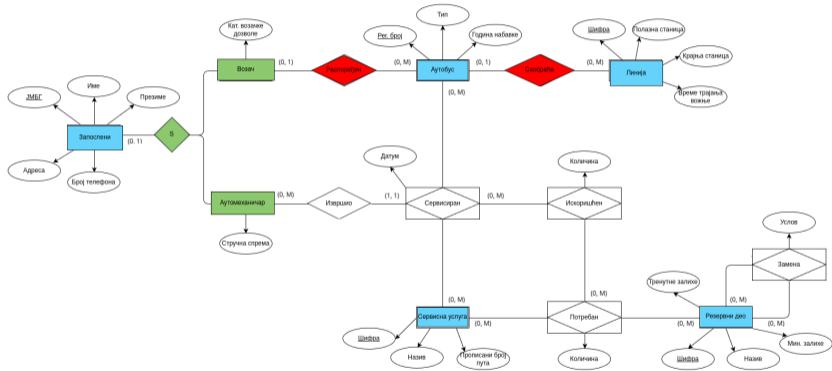
Возач: (ЈМБГ, категорија_возачке_дозволе)

Возач[ЈМБГ] $\subseteq$ **Запослени**[ЈМБГ]

Аутомеханичар: (ЈМБГ, стручна_спрема)

Аутомеханичар[ЈМБГ] $\subseteq$ **Запослени**[ЈМБГ]

Корак 3. Превођење односа и агрегираних објеката

- Пошто не постоји однос који с једне стране има кардиналност $(1,1)$ а може се превести (објекти које повезује су сви преведени) испитује се постоји ли однос који с једне стране има кардиналност $(0,1)$ а може бити преведен.
- Постоје два таква односа, па је потребно превести их.
- Пошто ова два односа не зависе један од другог, могу се преводити произвољним редом.

Распоређен: (ЈМБГ, регистарски_број_аутобуса)

Распоређен[регистарски_број_аутобуса] $\subseteq$ **Аутобус**[регистарски_број]

Распоређен[ЈМБГ] $\subseteq$ **Возач**[ЈМБГ]

Саобраћа: (регистарски_број, шифра_линије)

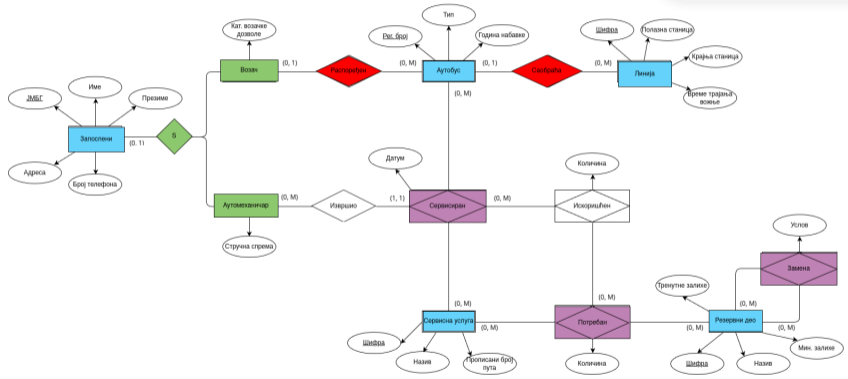
Саобраћа[регистарски_број] $\subseteq$ **Аутобус**[регистарски_број]

Саобраћа[шифра_линије] $\subseteq$ **Линија**[шифра]

Корак 4. Наставак превођења односа и агрегираних објеката

- Пошто је у претходном кораку извршено превођење односа, постоји могућност да је сада могуће превести неки однос коме је нека од кардиналности $(1,1)$, па је потребно опет проверити постоји ли такав однос.
- Међутим, како то и даље није случај, проверава се постоји ли однос чија је једна од кардиналности $(0,1)$. Ни оваквог односа нема.
- Стога преводимо једино што можемо, а то су сви односи чија је горња граница кардиналности N , а за које важи да су сви објекти који су у релацији с њим већ преведени.

Сервисиран: (шифра_услуге, регистарски_број_аутобуса, датум)

Сервисиран[шифра_услуге] $\subseteq$ **Сервисна_услуга**[шифра]

Сервисиран[регистарски_број_аутобуса] $\subseteq$ **Аутобус**[регистарски_број]

Потребни: (шифра_услуге, шифра_резервног_дела, количина)

Потребни[шифра_услуге] $\subseteq$ **Сервисна_услуга**[шифра]

Потребни[шифра_резервног_дела] $\subseteq$ **Резервни_део**[шифра]

Замена: (шифра_резервног_дела, шифра_резервног_дела_замене, услов)

Замена[шифра_резервног_дела] $\subseteq$ **Резервни_део**[шифра]

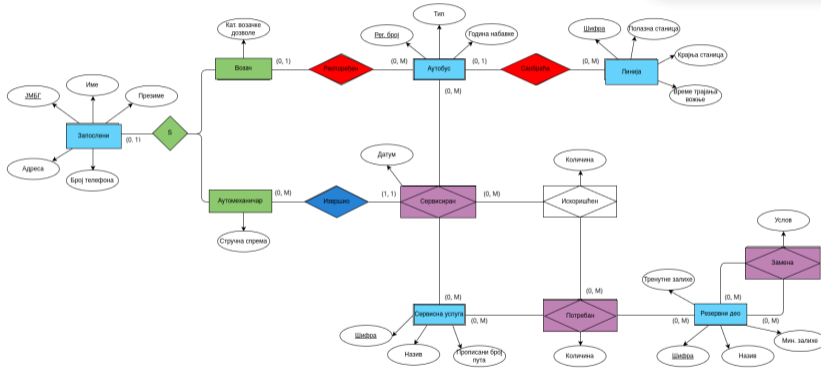
Замена[шифра_резервног_дела_замене] $\subseteq$ **Резервни_део**[шифра]

Зашто релација *Замена* има два поља иако је агрегирани објекат повезан само са једним ентитетом?

- 1 Агрегација, подсетимо се, представља однос који истовремено дефинише и нови тип ентитета. Самим тим што је однос, то значи да спаја (барем) два ентитета (с тим што су у овом случају обе везе ка истом ентитету). Такође, при превођењу, као примарни кључ узимају се кључеви ентитета с којима постоји веза (дакле, узимамо два пута кључ ентитета *Резервни део*, по једном за сваку везу).

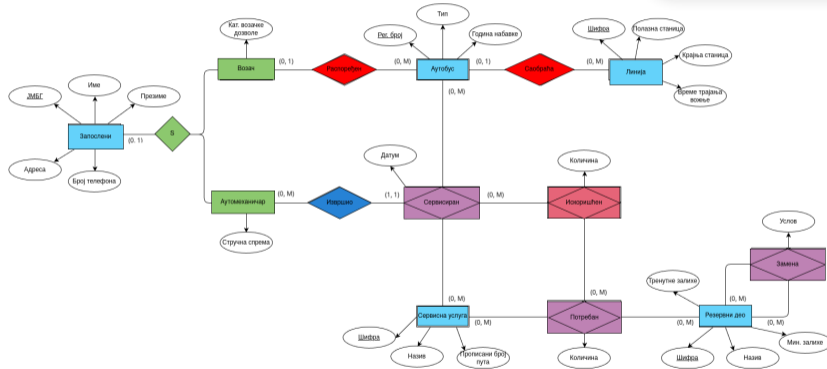
Корак 5. Превођење односа *Извршио*

Сервисиран: (шифра_услуге, регистарски_број_аутобуса, датум, **ЈМБГ**)
Сервисиран[шифра_услуге] $\subseteq$ **Сервисна_услуга**[шифра]
Сервисиран[регистарски_број_аутобуса] $\subseteq$ **Аутобус**[регистарски_број]
Сервисиран[ЈМБГ] $\subseteq$ **Аутомеханичар**[ЈМБГ]

Корак 6. Превођење преосталог агрегираног објекта

Коришћен: (шифра_резервног_дела, шифра_сервисне_услуге,
регистарски_број_аутобуса, количина)

Коришћен[шифра_сервисне_услуге, регистарски_број_аутобуса]

⊆ **Сервисиран**[шифра_сервисне_услуге, регистарски_број_аутобуса]

Коришћен[шифра_сервисне_услуге, шифра_резервног_дела]

⊆ **Потребни**[шифра_сервисне_услуге, шифра_резервног_дела]

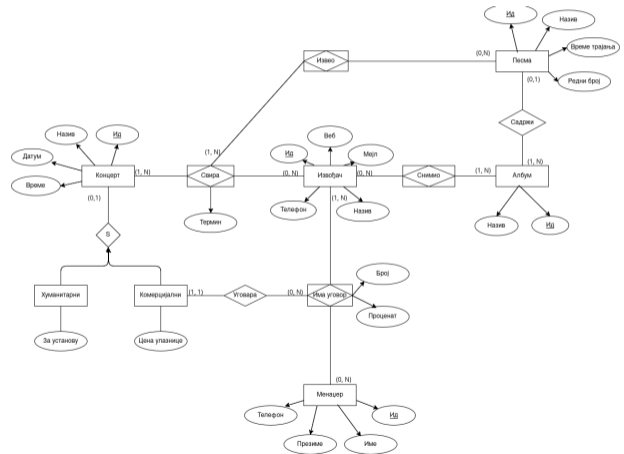
Као што се у претходном примеру могло приметити, у случају да релација наслеђује од друге релације кључ који се састоји од више поља, обавезно је навести сва поља која су преузета из исте релације одједном у угластим заградама раздвојена зарезом.

Садржај

- 1 Увод
- 2 Релациони модел
- 3 Превођење ER дијаграма у релациони модел
- 4 Примери за вежбу
  - Пример 1 - Градско саобраћајно предузеће
  - Пример 2 - Организовање музичких концерата
- 5 Превођење модела класа у релациони модел
- 6 Примери за вежбу
  - Пример 1 - Организовање музичких концерата

Концерт: (ид, назив, датум, време)

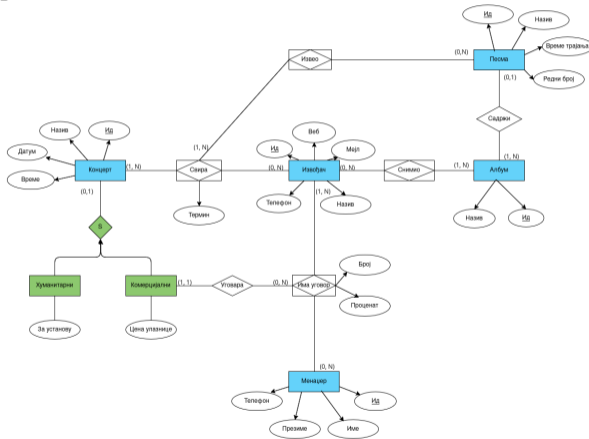
Извођач: (ид, назив, веб, мејл, телефон)

Албум: (ид, назив)

Песма: (ид, назив, време_трајања, редни_број)

Менаџер: (ид, име, презиме, телефон)

Корак 2. Превођење зависних ентитета

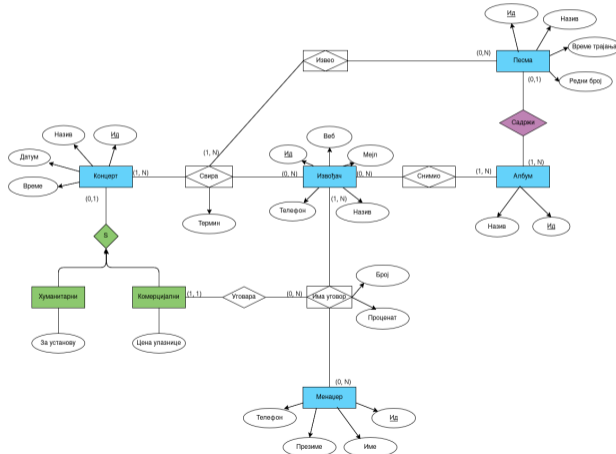

Хуманитарни: (ид_концерта, за_установу)
Хуманитарни[ид_концерта] $\subseteq$ **Концерт**[ид]

Комерцијални: (ид_концерта, цена_улазнице)
Комерцијални[ид_концерта] $\subseteq$ **Концерт**[ид]

Корак 3. Превођење односа *Садржи*

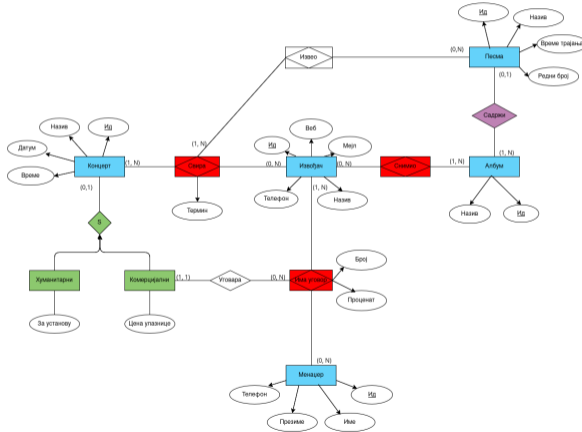

Садржи(ид_песме, ид_албума)
Садржи[ид_песме] $\subseteq$ **Песма**[ид]
Садржи[ид_албума] $\subseteq$ **Албум**[ид]

Корак 4. Превођење односа којима су обе горње границе N

Свира(ид_концерта, ид_извођача, термин)

Свира[ид_концерта] $\subseteq$ **Концерт**[ид]

Свира[ид_извођача] $\subseteq$ **Извођач**[ид]

Снимио(ид_албума, ид_извођача)

Снимио[ид_албума] $\subseteq$ **Албум**[ид]

Снимио[ид_извођача] $\subseteq$ **Извођач**[ид]

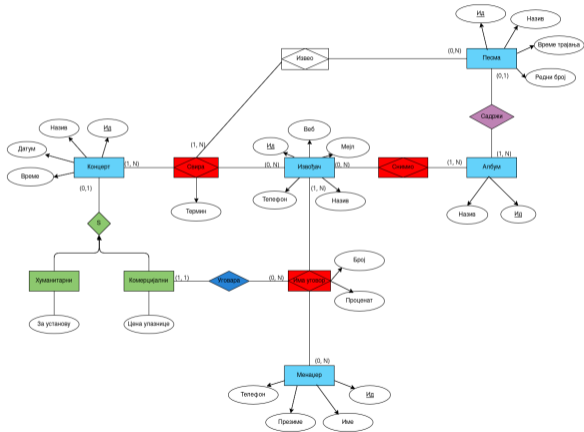
Има_уговор(ид_извођача, ид_менаџера, број, проценат)

Има_уговор[ид_извођача] $\subseteq$ **Извођач**[ид]

Има_уговор[ид_менаџера] $\subseteq$ **Менаџер**[ид]

Корак 5. Превођење односа *Уговара*

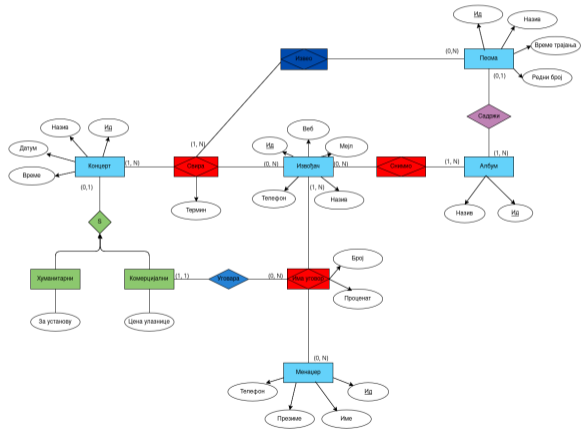
Комерцијални: (ид_концерта, цена_улазнице, **ид_извођача**, **ид_менаџера**)

Комерцијални[ид_концерта] $\subseteq$ **Концерт**[ид]

Комерцијални[ид_извођача, ид_менаџера] $\subseteq$ **Има_уговор**[ид_извођача, ид_менаџера]

Корак 6. Превођење односа *Извео*

Извео(ид_концерта, ид_извођача, ид_песме)

Извео[ид_концерта, ид_извођача] $\subseteq$ **Свира**[ид_концерта, ид_извођача]

Извео[ид_песме] $\subseteq$ **Песма**[ид]

Садржај

- 1 Увод
- 2 Релациони модел
- 3 Превођење ER дијаграма у релациони модел
- 4 Примери за вежбу
  - Пример 1 - Градско саобраћајно предузеће
  - Пример 2 - Организовање музичких концерата
- 5 Превођење модела класа у релациони модел
- 6 Примери за вежбу
  - Пример 1 - Организовање музичких концерата

- Превођење модела класа веома је слично превођењу ER дијаграма.
- Превођење елемената из модела класа у релациони модел може се вршити произвољним редом све док елемент који треба превести **не зависи** од елемената који још нису преведени, тј. могуће је превести све независне елементе, као и оне елементе који зависе само од оних елемената који су већ преведени
- Како би превођење било што лакше, саветује се да се елементи преводе следећим редом:
  - Најпре се преводе **класе**,
  - затим **специјализације**
  - и на крају **асоцијације, композиције и агрегације**

Превођење класа

- Класе се преводе аналогно ентитетима ER дијаграма.
- Класа се преводи у нову релацију.
- Атрибути класе се преводе у атрибуте релације.
- Примарни кључ класе постаје примарни кључ релације.

Пример - превођење класе

Студент
<<РК>>-индекс
-име
-презиме
-телефон
-адреса

Студент(индекс, име, презиме, телефон, адреса)

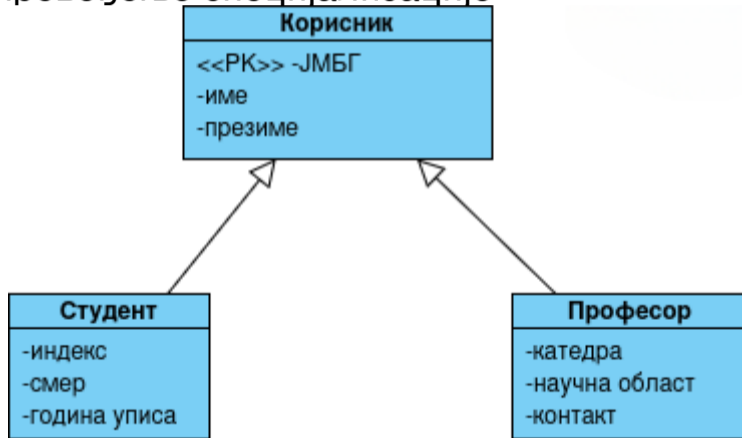

Превођење специјализације

- Након превођења надкласе (класе коју наслеђују остале), постоје 3 начина за превођење специјализација:
  - ❶ Специјализација се преводи у нову релацију која од поља садржи све атрибуте специјализације и примарни кључ надкласе.
  - ❷ Специјализација се преводи у нову релацију која од поља садржи све атрибуте специјализације и све атрибуте надкласе.
  - ❸ Специјализација се не преводи у нову релацију, већ се сви њени атрибути додају надкласи.
- Кад год се кључ неке релације додаје као страни кључ новој релацији, потребно је то посебно назначити следећом синтаксом:
Нова_релација[страни_кључ] $\subseteq$ **Постојећа_релација**[примарни_кључ]
(види пример)

Пример - превођење специјализације

- Специјализација се преводи у нову релацију која од поља садржи све атрибуте специјализације и примарни кључ надкласе.

Корисник(ЈМБГ, име, презиме)

Студент(ЈМБГ, индекс, смер, година_уписа)

Студент[ЈМБГ] $\subseteq$ **Корисник**[ЈМБГ]

Наставник(ЈМБГ, катедра, контакт, научна_област)

Наставник[ЈМБГ] $\subseteq$ **Корисник**[ЈМБГ]

- Специјализација се преводи у нову релацију која од поља садржи све атрибуте специјализације и све атрибуте надкласе.

Корисник(ЈМБГ, име, презиме)

Студент(ЈМБГ, индекс, смер, година_уписа, име, презиме)

Студент[ЈМБГ] $\subseteq$ **Корисник**[ЈМБГ]

Наставник(ЈМБГ, име, презиме, катедра, контакт, научна_област)

Наставник[ЈМБГ] $\subseteq$ **Корисник**[ЈМБГ]

- Специјализација се не преводи у нову релацију, већ се сви њени атрибути додају надкласи.

Корисник(ЈМБГ, име, презиме, индекс, смер, година_уписа, катедра, контакт, научна_област)

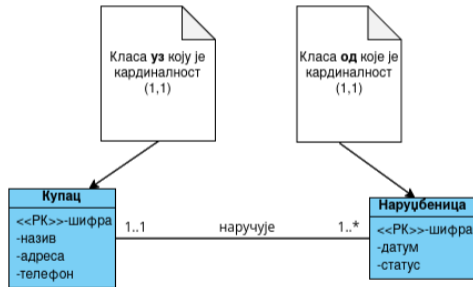

Превођење асоцијација - кардиналност $(1,1)$

- Уколико је бар са једне стране асоцијације кардиналност $(1,1)$, асоцијација се не преводи у нову релацију, већ се кључ класе уз коју је кардиналност $(1,1)$ додаје релацији која одговара класи од које је та кардиналност.

Пример - превођење асоцијације са кардиналношћу (1,1)

Купац(шифра, назив, адреса, телефон)

Наруџбеница(шифра, датум, статус, **шифра_купца**)

Наруџбеница[шифра_купца] $\subseteq$ **Купац**[шифра]

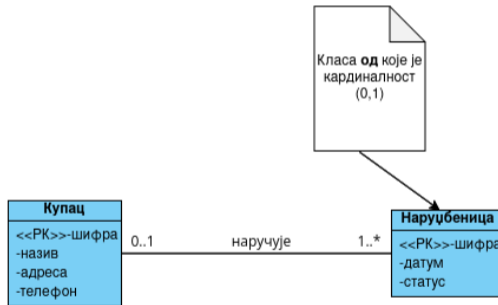

Превођење асоцијација - кардиналност $(0,1)$

- Уколико је бар са једне стране асоцијације кардиналност $(0,1)$, а са друге стране није $(1,1)$, асоцијација се преводи у нову релацију.
- Атрибути новодобијене релације су кључеви класа које преведена асоцијација спаја.
- Примарни кључ релације је примарни кључ класе од које је кардиналност $(0,1)$.

Пример - превођење асоцијације са крадиналношћу (0,1)

Купац(шифра, назив, адреса, телефон)

Наруџбеница(шифра, датум, статус)

Наручује(шифра_наруџбенице, шифра_купца)

Наручује[шифра_купца] $\subseteq$ **Купац**[шифра]

Наручује[шифра_наруџбенице] $\subseteq$ **Наруџбеница**[шифра]

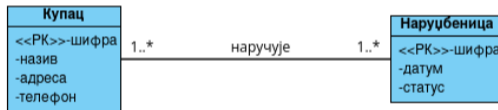

Превођење асоцијација - кардиналност горње границе *

- Иначе, ако је горња граница кардиналности * са обе стране асоцијације, асоцијација се преводи у нову релацију.
- Атрибути новодобијене релације су кључеви преведених релација које преведена асоцијација спаја.
- Примарни кључ релације је **унија** примарних кључева постојећих релација које ова релација спаја.

Пример - превођење асоцијације са горњом границом *

Купац(шифра, назив, адреса, телефон)

Наруџбеница(шифра, датум, статус)

Наручује(шифра_наруџбенице, шифра_купца)

Наручује[шифра_купца] $\subseteq$ **Купац**[шифра]

Наручује[шифра_наруџбенице] $\subseteq$ **Наруџбеница**[шифра]

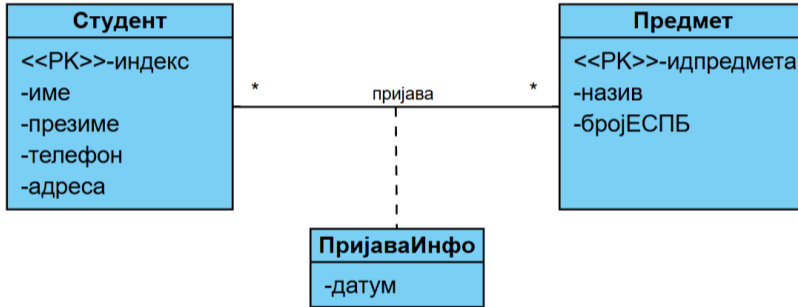

Превођење класе асоцијације

- Класа асоцијације се не преводи у нову табелу, већ се њени атрибути додају у табелу већ преведене **асоцијације** за коју се везује.

Пример - превођење класе асоцијације

Студент(индекс, име, презиме, адреса, телефон)

Предмет(ид_предмета, назив, број_ЕСПБ)

Пријава(индекс, ид_предмета, **датум**)

Пријава[индекс] $\subseteq$ **Студент**[индекс]

Пријава[ид_предмета] $\subseteq$ **Предмет**[ид_предмета]

Превођење тернарне везе

- Тернарна веза преводи се у нову релацију.
- Кључеви класа које учествују у тернарној релацији постају атрибути релације.
- Одабир примарног кључа зависи од кардиналности.
- Исто важи и за n -арне везе.

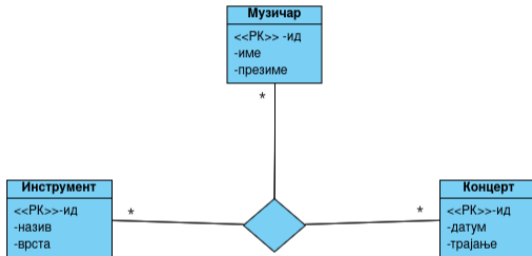

Како одабир примарног кључа зависи од кардиналности, могуће су следеће комбинације:

- Уколико су све горње границе кардиналности класа које учествују у тернарној вези 1, као примарни кључ узима се *било који пар кључева* (кључеви било које 2 од 3 класе).
- Уколико су границе веза $1-1-^*$, примарни кључ чине кључ класе уз коју је горња граница $*$ и један од кључева преостале две класе (било који од њих, али не и оба одједном).
- Уколико су границе веза $1-^*-^*$, примарни кључ чине кључеви класа уз које је горња граница $*$.
- Уколико су границе веза $^*-^*-^*$, примарни кључ чине сви кључеви класа које учествују у тернарној вези.

Пример - превођење тернарне везе

Музичар(ид, име, презиме)

Инструмент(ид, назив, врста)

Концерт(ид, датум, трајање)

Наступа(ид_музичара, ид_инструмента, ид_концерта)

Наступа[ид_музичара] $\subseteq$ **Музичар**[ид]

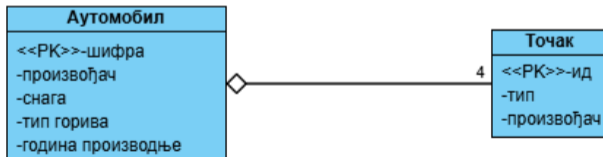
Наступа[ид_инструмента] $\subseteq$ **Инструмент**[ид]

Наступа[ид_концерта] $\subseteq$ **Концерт**[ид]

Превођење агрегације и пример

- Агрегације се преводе у нову релацију.
- Овако добијена релација као атрибуте има кључеве класа које учествују у агрегацији.
- Примарни кључ релације је примарни кључ класе која представља део.

Аутомобил(шифра, произвођач, снага, тип_горива, година_производње)

Точак(ид, тип, произвођач)

Садржи(шифра_точка, шифра_аутомобила)

Садржи[шифра_точка] $\subseteq$ **Точак**[шифра]

Садржи[шифра_аутомобила] $\subseteq$ **Аутомобил**[шифра]

Превођење композиције и пример

- Композиције се не преводе у нову релацију, већ се кључ класе уз коју је знак композиције додаје као страни кључ релацији од које је знак композиције. Ако се ентитет који представља део не може једнозначно одредити, онда је додати страни кључ истовремено део примарног кључа.

Рачун(ПФР_број, износ, датум, време)

Ставка_рачуна(редни_број, ПФР_број, назив, количина, цена)

Ставка_рачуна[ПФР_број] $\subseteq$ **Рачун**[ПФР_број]

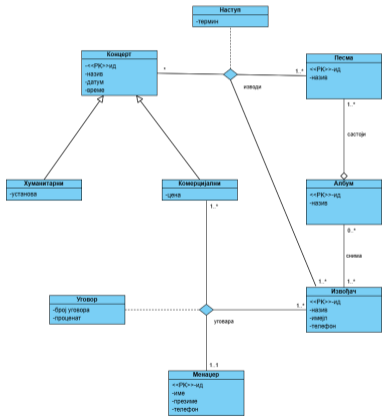
Садржај

- 1 Увод
- 2 Релациони модел
- 3 Превођење ER дијаграма у релациони модел
- 4 Примери за вежбу
  - Пример 1 - Градско саобраћајно предузеће
  - Пример 2 - Организовање музичких концерата
- 5 Превођење модела класа у релациони модел
- 6 Примери за вежбу
  - Пример 1 - Организовање музичких концерата

Садржај

- 1 Увод
- 2 Релациони модел
- 3 Превођење ER дијаграма у релациони модел
- 4 Примери за вежбу
  - Пример 1 - Градско саобраћајно предузеће
  - Пример 2 - Организовање музичких концерата
- 5 Превођење модела класа у релациони модел
- 6 Примери за вежбу
  - Пример 1 - Организовање музичких концерата

Корак 1. Превођење независних класа

Концерт: (ид, назив, датум, време)

Извођач: (ид, назив, имејл, телефон)

Албум: (ид, назив)

Песма: (ид, назив, време_трајања, редни_број)

Менаџер: (ид, име, презиме, телефон)

Корак 2. Превођење специјализација

Ради лакше демонстрације, биће коришћен први начин превођења специјализације - прави се нова релација која као поља садржи своје атрибуте и примарни кључ надкласе.

Хуманитарни: (ид_концерта, установа)

Хуманитарни[ид_концерта] $\subseteq$ **Концерт**[ид]

Комерцијални: (ид_концерта, цена_улазнице)

Комерцијални[ид_концерта] $\subseteq$ **Концерт**[ид]

Корак 3. Превођење агрегације *Састоји*

Састоји: (ид_песме, ид_албума)

Састоји[ид_песме] $\subseteq$ **Песма**[ид]

Састоји[ид_албума] $\subseteq$ **Албум**[ид]

Корак 4. Превођење тернарне везе *Уговара*

Преводимо тернарну везу јер је са једне њене стране кардиналност $(1,1)$, а све класе које учествују у овој вези су преведене.

Уговара: (ид_концерта, ид_извођача, ид_менаџера)

Уговара[ид_концерта] $\subseteq$ **Комерцијални**[ид]

Уговара[ид_извођача] $\subseteq$ **Извођач**[ид]

Уговара[ид_менаџера] $\subseteq$ **Менаџер**[ид]

Корак 5. Превођење асоцијација *Изводи* и *Снима*

Пошто све асоцијације које су преостале (а могу се превести) имају обе горње границе *, можемо их превести у истом кораку, произвољним редоследом.

Снима: (ид_албума, ид_извођача)

Снима[ид_албума] $\subseteq$ **Албум**[ид]

Снима[ид_извођача] $\subseteq$ **Извођач**[ид]

Изводи: (ид_песме, ид_извођача, ид_концерта)

Изводи[ид_песме] $\subseteq$ **Песма**[ид]

Изводи[ид_извођача] $\subseteq$ **Извођач**[ид]

Изводи[ид_концерт] $\subseteq$ **Концерт**[ид]

Корак 6. Превођење класа асоцијације *Уговор* и *Наступ*

Уговара: (ид_концерта, ид_извођача, ид_менаџера, **број_уговора**,
процент)

Уговара[ид_концерта] $\subseteq$ **Концерт**[ид]

Уговара[ид_извођача] $\subseteq$ **Извођач**[ид]

Уговара[ид_менаџера] $\subseteq$ **Менаџер**[ид]

Изводи: (ид_песме, ид_извођача, ид_концерта, **термин**)

Изводи[ид_песме] $\subseteq$ **Песма**[ид]

Изводи[ид_извођача] $\subseteq$ **Извођач**[ид]

Изводи[ид_концерт] $\subseteq$ **Концерт**[ид]